

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka
a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **CS AGRO Ronov, spol. s r. o.,** se sídlem Nádražní 252, Ronov nad Doubravou, zastoupeného JUDr. Evou Auersvaldovou, advokátkou se sídlem Nábřežní 160, Ronov nad Doubravou, proti žalovanému: **Ministerstvo zemědělství,** se sídlem Těšnov 17, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2010, č. j. 11 Ca 172/2008 - 52,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2010, č. j. 11 Ca 172/2008 - 52, **se ruší.**

II. Rozhodnutí Ministerstva zemědělství ze dne 4. 4. 2008, č. j. 6405/08-17220, a rozhodnutí Státního zemědělského intervenčního fondu ze dne 22. 1. 2008, č. j. SZIF/2008/0019277, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit stěžovateli na nákladech řízení částku 19.400 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) podal dne 29. 10. 2007 Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu (dále „SZIF“) žádost o restrukturalizační podporu pro hospodářský rok 2008/2009. SZIF žádost stěžovatele zamítl rozhodnutím ze dne 22. 1. 2008 z důvodu, že nebylo prokázáno splnění základní podmínky pro poskytnutí restrukturalizační podpory podle čl. 4a odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 320/2006, ve znění nařízení Rady (ES) č.

1261/2007 (dále též „nařízení“), kterou je závazek pěstitele přestat dodávat cukrovou řepu podléhající kvótě cukrovarnickému podniku, s nímž uzavřel smlouvu o dodání v hospodářském roce 2008/2009. Odvolání žalobce proti tomuto rozhodnutí SZIF bylo rozhodnutím Ministerstva zemědělství (dále „žalovaný“) ze dne 4. 4. 2008, č. j. 6405/08-17220, zamítnuto.

[2] Žaloba, kterou stěžovatel podal proti uvedenému rozhodnutí žalovaného, byla shora označeným rozsudkem Městského soudu v Praze rovněž zamítnuta. Městský soud na základě interpretace relevantních ustanovení nařízení Rady (ES) č. 1261/2007, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 320/2006, dovodil, že ke splnění podmínky uvedené v čl. 4a odst. 1 předmětného nařízení Rady (ES) nepostačuje jednostranný úkon pěstitele cukrové řepy v podobě čestného prohlášení, který učinil stěžovatel. Dospěl k závěru, že požadavek SZPI na předložení dokladu o tom, že došlo ke změně nebo ukončení dlouhodobé smlouvy o dodávce cukrové řepy pro hospodářský rok 2008/2009, kterou žalobce s cukrovarnickým podnikem uzavřel, byl oprávněný.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Stěžovatel v kasační stížnosti výslovně uplatnil stížní důvod vymezený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“); namítá tedy nesprávné posouzení právní otázky městským soudem, kterou spatřuje v nesprávné interpretaci čl. 4a odst. 1 nařízení Rady (ES) 1261/2007 (pozn. soudu: zjevně se jedná o čl. 4a nařízení č. 320/2006, které je měněno právě nařízením č. 1261/2007).

[4] Podle uvedeného článku nařízení *„mohou pěstitelé cukrové řepy nebo cukrové třtiny, která má být zpracována na cukr podléhající kvótám, podat členskému státu přímou žádost o podporu podle čl. 3 odst. 6 a čl. 3 odst. 7 provázenou závazkem, že přestanou dodávat určité množství cukrové řepy nebo cukrové třtiny podléhající kvótě podniku, s nímž uzavřeli smlouvu o dodání v předcházejícím hospodářském roce“*. Stěžovatel má za to, že podmínka pro přiznání restrukturalizační podpory podle tohoto článku je splněna, pokud se pěstitel závazku dodat tuto komoditu v uvedeném množství cukrovarnickému podniku vzdá svým prohlášením – jednostranným úkonem, jak stěžovatel učinil.

[5] V případě pochybností o výkladu předmětného ustanovení nařízení by měl být brán podle stěžovatele v úvahu úmysl a účel nařízení. Ten je vyjádřen v úvodních ustanoveních nařízení Rady (ES) 1261/2007, konkrétně v odstavci 7: *„Zdá se, že by režim restrukturalizace přinášel lepší výsledky, kdyby byli pěstitelé schopni vzdát se z vlastní iniciativy své produkce cukrové řepy nebo cukrové třtiny určené ke zpracování na cukr podléhající kvótám. Za tím účelem by měli pěstitelé v hospodářském roce 2008/09 možnost požádat přímo o podporu podle čl. 3 odst. 6 nařízení Rady (ES) č. 320/2006 za předpokladu, že přestanou dodávat cukrovou řepu nebo cukrovou třtinu do podniků, s nimiž je vázaly smlouvy o dodávkách v předchozím hospodářském roce. V důsledku toho by měly členské státy těmto cukrovarnickým podnikům snížit kvóty. V některých případech by bylo vhodnější využít této možnosti spíše na úrovni členských států než na úrovni podniků“*.

[6] Z uvedeného stěžovatel dovozuje, že je zde jednoznačná vůle Rady proces restrukturalizace pro pěstitele zjednodušit, a to tak, že je na vůli pěstitele, zda se dobrovolně rozhodne nedodávat cukrovou řepu cukrovarnickému podniku. Požadavek na doložení zániku či změny dlouhodobé smlouvy na dodávky cukrové řepy, ve vztahu

k otázce žádosti a přiznání restrukturalizační podpory, považuje za podmínku, která jde nad rámec nařízení, a je proto nezákonná. Pokud by nařízení existenci závazku dodávat cukrovou řepu pěstitelem cukrovarnickému podniku již pojmově nepředpokládalo, nebyl by vůbec důvod uvádět, že se pěstitel zaváže k ukončení dodávek této komodity. Obchodní závazkový vztah mezi pěstitelem a cukrovarnickým podnikem, jako vztah dvou podnikatelských subjektů, nařízení neřeší.

[7] Stěžovatel jakožto pěstitel měl každoročně podle čl. II.3 dlouhodobé smlouvy uzavírat roční kupní smlouvu na dodávku cukrové řepy. Tuto roční kupní smlouvu měl uzavřenou na hospodářský rok 2007/2008, zatímco na hospodářský rok 2008/2009 tuto smlouvu neuzavřel, a to v souladu se svým prohlášením v dopise ze dne 24. 10. 2007, adresovaném cukrovarnickému podniku, v souladu s čestným prohlášením obsaženým v žádosti o restrukturalizační podporu, a s čestným prohlášením na samostatné listině ze dne 3. 12. 2008.

[8] Dlouhodobá kupní smlouva obsahuje ujednání svědčící o tom, že se jedná o budoucí kupní smlouvu, na základě které se smluvní strany zavázaly uzavřít roční smlouvy na dodávku cukrové řepy v daném hospodářském roce. Nelze se proto ztotožnit se závěrem soudu o jednoznačnosti existence závazku stěžovatele dodat v hospodářském roce 2008/09 cukrovou řepu cukrovarnickému podniku, nebyla-li roční smlouva uzavřena a prohlásil-li stěžovatel, že ji neuzavře. Lhůta pro uzavření této kupní smlouvy přitom byla podle čl. II odst. 3 dlouhodobé kupní smlouvy do 30. 3. 2008.

[9] Stěžovatel nemohl jednostranně dosáhnout písemného dokladu o ukončení dlouhodobé kupní smlouvy, pokud byl cukrovarnický podnik nečinný. Na výzvu stěžovatele ze dne 24. 10. 2007 cukrovarnický podnik nereagoval. Ukončit smluvní vztah jednostranně, tedy formou výpovědi z dlouhodobé smlouvy, nebylo možné z časových důvodů. Výpověď podle čl. XII odst. 4 dlouhodobé kupní smlouvy bylo možné podat do 31. 8. daného roku, zatímco předpis upravující restrukturalizační podporu (nařízení č. 1261/2007) bylo vydáno dne 9. 10. 2007 a vstoupilo v platnost třetím dnem po vyhlášení v Úředním věstníku EU. Pokud byla druhá smluvní strana nečinná, nebylo možné v sedmidenní lhůtě vyhovět požadavku SZFI, tedy doložit písemné ukončení smluvního vztahu.

[10] Nesprávný je i závěr soudu, že dle čestného prohlášení, které bylo přílohou žádosti o restrukturalizační podporu, vyplývá stěžovateli závazek upravit dlouhodobou kupní smlouvu. Stěžovatel má za to, že na něho dopadá první část čestného prohlášení v této žádosti, kdy jako pěstitel prohlašuje, že ukončí dodávky cukrové řepy a neuzavře pro hospodářský rok 2008/2009 smlouvu o dodávce. Stěžovatel vycházel z toho, že se v tomto případě jedná o roční smlouvu na hospodářský rok 2008/2009 ve smyslu čl. II odst. 3 dlouhodobé smlouvy. I z vlastního textu žádosti o restrukturalizační podporu, která musela být podána na předepsaném formuláři, je zřejmé (dle kolonky 3.), že závazek dodávat cukrovou řepu je sjednán na dané množství s určitým subjektem a podle nařízení se tohoto závazku pěstitel vzdá, resp. prohlásí, že přestane dodávat cukrovou řepu.

[11] Stěžovatel dále upozorňuje na ustanovení čl. 4 odst. 3 nařízení č. 1261/2007 (pozn. soudu: jedná se o ustanovení čl. 1 odst. 3 bod 3 tohoto nařízení), podle něhož členský stát sestaví chronologický seznam žádostí s celkovou výší kvóty, která je dotčena obdrženými žádostmi, a tyto informace sdělí Komisi a dotyčným podnikům do 10. 12. 2007. I z toho je zřejmé, že o množství cukrové řepy, které nebude cukrovarnickému podniku dodáno, se

tento podnik doví přímo od členského státu. Nařízení č. 1261/2007 tedy nepředpokládalo, že cukrovarnický podnik a pěstitel budou mít ukončeny veškeré smluvní vztahy na rok 2008/2009. Proces restrukturalizace je ve vztahu k cukrovarnickému podniku upraven v čl. 4 odst. 1a nařízení.

[12] Na závěr kasační stížnosti stěžovatel vznáší návrh, aby Nejvyšší správní soud podal Soudnímu dvoru EU předběžnou otázku, zda jednou z podmínek pro přiznání restrukturalizační podpory na kvótované množství cukrové řepy na hospodářský rok 2008/2009 podle nařízení Rady (ES) č. 320/2006, ve znění nařízení Rady (ES) č. 1261/2007, bylo písemné ukončení smluvního vztahu pěstitele s cukrovarnickým podnikem jakožto dvoustranný právní úkon, či zda postačovalo jednostranné prohlášení pěstitele, kterým se zavázal přestat s dodáváním cukrové řepy dle přidělené kvóty cukrovarnického podniku, s nímž měl uzavřenou smlouvu o dodávkách.

[13] Stěžovatel má za to, že v jeho případě byly předpisy práva EU nesprávně aplikovány, soud nesprávně upřednostnil závazkový vztah dvou podnikatelských subjektů před unijními předpisy. Na základě uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

[14] Podle žalovaného není kasační stížnost důvodná. V daném případě nelze mít za to, že závazek stěžovatele jako pěstitele cukrové řepy platným způsobem zanikl. Z bodu IV. odst. 1.2.1 dlouhodobé kupní smlouvy, uzavřené mezi stěžovatelem a Cukrovary TTD, a. s. dne 14. 2. 2007, jasně vyplývá závazek stěžovatele dodat kupujícímu každoročně minimálně 9602 tun smluvní cukrovky. Na existenci tohoto závazku stěžovatele přitom nemůže mít vliv jeho jednostranné čestné prohlášení, neboť i poté je závazek vyplývající z dlouhodobé smlouvy soudně vymahatelným závazkem k plnění dodávek cukrové řepy.

[15] Trvající závazek stěžovatele odporuje ustanovení čl. 4a odst. 1 nařízení, které jasně vyžaduje závazek opačný, tj. přestat dodávat určité množství cukrové řepy nebo cukrové třtiny podléhající kvótě podniku, s nímž uzavřel smlouvu o dodání v předcházejícím hospodářském roce. Tvrzení stěžovatele, kterými upřednostňuje roční kupní smlouvy před smlouvou dlouhodobou považuje žalovaný za účelová. Poukazuje přitom na čl. II odst. 3 dlouhodobé smlouvy, v němž je stanoveno: „Smluvní strany se zavazují uzavírat po dobu platnosti této dlouhodobé kupní smlouvy, vždy nejpozději do 30. 3. příslušného roku roční kupní smlouvu na dodávku cukrovky.“ Nedodržení závazku uzavřít roční kupní smlouvu by podle žalovaného znamenalo porušení dlouhodobé smlouvy, aniž by ovšem dlouhodobá smlouva zanikla. Ta je totiž nadřazená roční kupní smlouvě, která pouze konkretizuje podmínky prodeje a nákupu cukrové řepy v příslušném hospodářském roce, především pokud se jedná o množství dodané cukrové řepy, její nákupní cenu a platební podmínky.

[16] Aby mohl pěstitel restrukturalizační podporu získat, musí splnit všechny podmínky pro její přiznání. Za zcela nepřípadný považuje žalovaný argument stěžovatele, že příslušnou dlouhodobou kupní smlouvu na dodávky cukrovky nemohl stihnout vypovědět. Tato smlouva přitom mohla být ukončena rovněž postupem podle čl. XII. odst. 6 smlouvy.

IV. Skutečnosti plynoucí ze spisu

[17] Stěžovatel jakožto pěstitel cukrové řepy podal žádost o restrukturalizační podporu pro hospodářský rok 2008/2009 na formuláři SZIF. Tento formulář mj. obsahuje následující údaje:

- pod položkou č. 3 - údaje o cukrovarnickém podniku, dotčeném žádostí o restrukturalizační podporu,
- pod položkou č. 3.1 - údaj o množství cukrové řepy podléhající kvótě na základě smlouvy o dodávce cukrové řepy s uvedeným cukrovarnickým podnikem pro hospodářský rok 2007/2008 v tunách, na které žadatel přestane dodávat cukrovou řepu uvedenému cukrovarnickému podniku pro výrobu kvótovaného cukru, a na které bude vztažena restrukturalizační podpora po přepočtu na 1 tunu kvótového cukru (vyplněn je údaj 9602 tun),
- pod položkou č. 3.2 – údaj o celkovém nasmlouvaném množství cukrové řepy podléhající kvótě na základě smlouvy o dodávce cukrové řepy s výše uvedeným cukrovarnickým podnikem pro hospodářský rok 2007/2008 v tunách (vyplněn je údaj 9602 tun),
- pod položkou č. 5 – čestné prohlášení, kterým se žadatel zavazuje *„ukončit dodávky cukrové řepy a neuzavřít pro hospodářský rok 2008/2009 smlouvy o dodávce cukrové řepy podléhající kvótě s výše uvedeným dotčeným cukrovarnickým podnikem, se kterým uzavřel smlouvu o dodávce cukrové řepy pro hospodářský rok 2007/2008 nebo upravit pro hospodářský rok 2008/2009 smlouvy o dodávce cukrové řepy o množství cukrové řepy podléhající kvótě s výše uvedeným dotčeným cukrovarnickým podnikem dle bodu 3.1“*.

[18] Po podání žádosti SZIF usnesením ze dne 26. 11. 2007 vyzval stěžovatele, aby ve lhůtě 7 dnů doložil ke své žádosti písemný doklad prokazující změnu nebo ukončení dlouhodobé smlouvy na dodávku cukrové řepy uzavřené s cukrovarnickým podnikem, ve vazbě na množství cukrové řepy, pro které se zavazuje vzdát dodávek.

[19] Ve spisu jsou založeny ověřené kopie následujících smluvních dokumentů: 1. dlouhodobá kupní smlouva o dodávkách cukrovky na výrobu produkční kvóty cukru v letech 2007-2013 (dále „DKS“), uzavřená dne 14. 2. 2007, mezi stěžovatelem (jakožto prodávajícím) a společností Cukrovary TTD a. s. (jakožto kupujícím), 2. roční kupní smlouva o dodávkách cukrovky na výrobu produkční kvóty cukru v roce 2007, uzavřená mezi týmiž smluvními stranami dne 14. 2. 2007 (dále „RKS“), a 3. dodatek č. 1 k RKS ze dne 12. 9. 2007, kterým se stanovil harmonogram dodávek do konce roku 2007 a sazebník za předčištění, dopravu a nakládku substrátů.

[20] Z DKS jsou relevantní následující ustanovení:

- čl. II bod 1 – *„Předmětem a základním účelem této smlouvy je základní úprava vzájemných práv a povinností* (kupujícího a prodávajícího) *... v souladu se základním nařízením, jeho prováděcími předpisy a právními předpisy ČR k němu vydanými...“*. Základním nařízením se dle DKS rozumí nařízení Rady (ES) č. 318/2006 o společné organizaci trhů v odvětví cukru.

- čl. II bod 3 – „*Smluvní strany se zavazují uzavírat po dobu platnosti této DKS, vždy nejpozději do 30. 3. příslušného roku RKS na dodávku cukrovky. Předmětem této RKS bude prodej a koupě cukrovky v příslušném hospodářském roce.*“
- čl. IV bod 1.1 – „*Na základě této smlouvy vzniká prodávajícímu právo vypěstovat, sklidit a dodat, a kupujícímu povinnost odebrat a zaplatit každoročně cukrovku minimálně ve smluveném množství...*“.
- čl. IV bod 1.2.1 – „*Prodávající se zavazuje, že každoročně vypěstuje, sklidí a dodá do místa a ve lhůtě plnění minimálně 9602 tun smluvní cukrovky...*“.
- čl. XII bod 4 – „*Účastníci se dohodli, že tuto smlouvu lze ukončit výpovědí k 31. 12. s tím, že písemné vyhotovení výpovědi musí být doručeno druhému účastníkovi do 31. 8. příslušného roku.*“
- Čl. XII bod 6 – „*V případě, že po uzavření této smlouvy či jejích dodatků dojde ke změně platné právní úpravy týkající se společné organizace trhů s cukrem, jež bude mít vliv na práva a povinnosti smluvních stran, se prodávající a kupující zavazují řešit tuto situaci ve vzájemné součinnosti formou dodatku k této smlouvě. V případě podstatných změn právní úpravy, jež nebude účelné řešit formou dodatku, se strany zavazují ukončit platnost této DKS a uzavřít* (text chybí).“

[21] Součásti spisu je rovněž čestné prohlášení stěžovatele ze dne 3. 12. 2007, ve kterém stěžovatel ve smyslu odstavce 7 (preambule) nařízení Rady (ES) 1261/2007 prohlašuje, že v hospodářském roce 2008/2009 nebude pěstovat cukrovou řepu a neuzavře roční kupní smlouvu na tuto komoditu se společností Cukrovary TTD a. s. Přiloženo je též oznámení stěžovatele ze dne 24. 10. 2007, adresované právě společnosti Cukrovary TTD a. s., ve kterém stěžovatel sděluje, že nadále nehodlá pěstovat cukrovou řepu.

IV. Relevantní právní úprava

[22] Z nařízení Rady (ES) č. 320/2006, kterým se zavádí dočasný režim restrukturalizace cukrovarnického průmyslu ve Společenství a kterým se mění nařízení (ES) č. 1290/2005 o financování společné zemědělské politiky, ve znění nařízení Rady (ES) č.1261/2007, plyne:

Článek 4a

1. *Pokud jde o hospodářský rok 2008/09, mohou pěstitelé cukrové řepy nebo cukrové třtiny, která má být zpracována na cukr podléhající kvótám, podat danému členskému státu přímou žádost o podporu podle čl. 3 odst. 6 a čl. 3 odst. 7* ***provázenou závazkem, že přestanou dodávat*** *určité množství cukrové řepy nebo cukrové třtiny podléhající kvótě podniku, s nímž uzavřeli smlouvu o dodání v předcházejícím hospodářském roce.*

(...)

2. *Žádosti uvedené v odstavci 1 se podávají do 30. listopadu 2007. Žádosti se mohou podávat od 30. října 2007.*

3. *Dotyčný členský stát sestaví seznam žádostí uvedených v odstavci 1 v chronologickém pořadí podle jejich podání a celkovou výši kvóty, která je dotčena obdrženými žádostmi, sdělí Komisi a dotyčným podnikům do deseti pracovních dnů po skončení lhůty pro podání žádosti podle odstavce 2.*

Článek 4

1a. *Podniky mohou do 31. března 2008 předložit dodatečnou žádost o restrukturalizační podporu za tím účelem, aby se od hospodářského roku 2008/09 vzdaly další části nebo celé kvóty, která jim byla přidělena, pokud:*

- se vyhovělo žádostem z iniciativy pěstitelů podle článku 4a nebo podniku podle odstavce 1 tohoto článku, jejichž účelem je vzdát se kvóty od hospodářského roku 2008/09 (...)

Úvodní ustanovení (preambule) k nařízení Rady (ES) č. 1261/2007:

(7) *Zdá se, že by režim restrukturalizace přinášel lepší výsledky, kdyby byli pěstitelé schopni vzdát se z vlastní iniciativy své produkce cukrové řepy nebo cukrové třtiny určené ke zpracování na cukr podléhající kvótám. Za tím účelem by měli mít pěstitelé v hospodářském roce 2008/09 možnost požádat přímo o podporu podle čl. 3 odst. 6 nařízení (ES) č. 320/2006 za předpokladu, že přestanou dodávat cukrovou řepu nebo cukrovou třtinu do podniků, s nimiž je vázaly smlouvy o dodávkách v předchozím hospodářském roce. V důsledku toho by měly členské státy těmto cukrovarnickým podnikům snížit kvóty.*

(9) *Pokud je kvóta cukrovarnickému podniku snížena v důsledku žádostí pěstitelů o podporu, měla by být tomuto podniku poskytnuta restrukturalizační podpora podle čl. 3 odst. 1 písm. c) nařízení (ES) č. 320/2006. (...)*

V. Položení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU

[23] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že řešení sporu v projednávaném případě spočívá ve výkladu výše citovaného ustanovení článku 4a odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 320/2006, ve znění nařízení Rady (ES) č.1261/2007. Konkrétně se jedná o výklad slovního spojení *žádost o podporu (...) provázenou* ***závazkem, že*** (pěstitelé) ***přestanou dodávat*** *cukrovou řepu.* Stěžejní otázkou v daném případě totiž je, zda došlo k naplnění této podmínky žádosti o restrukturalizační podporu i v případě, kdy pěstitel jednostranně prohlásil, že cukrovou řepu nebude v následujícím hospodářském roce pěstovat (dodávat), a to za situace, kdy existuje soukromoprávní závazek mezi pěstitelem a cukrovarnickým podnikem na dodání stanoveného množství cukrové řepy v příslušném hospodářském roce (2008/2009).

[24] Protože Nejvyšší správní soud je soudem členského státu EU, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva a jelikož před ním vyvstaly výše uvedené otázky výkladu komunitárního práva, vznikla mu v souladu s článkem 267 Smlouvy o fungování Evropské unie povinnost předložit je k řešení Soudnímu dvoru Evropské unie. Proto usnesením ze dne 8. 7. 2011, č. j. 2 As 49/2011 - 83, přerušil řízení a Soudnímu dvoru Evropské unie předložil tyto předběžné otázky:

1) Má být článek 4a odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 320/2006, ve znění nařízení Rady (ES) č. 1261/2007, vykládán tak, že *závazkem* pěstitele přestat dodávat určité množství cukrové řepy podléhající kvótě podniku, s nímž uzavřel smlouvu o dodání v předcházejícím hospodářském roce, se rozumí jednostranné prohlášení pěstitele, že cukrovou řepu v hospodářském roce 2008/2009 nebude dodávat, nebo se tímto závazkem rozumí písemné

ukončení smluvního vztahu pěstitele s cukrovarnickým podnikem o dodávkách cukrové řepy na uvedený hospodářský rok?
2) Může být následkem skutečnosti, že smluvní strana využije postupu zakotveného přímo závazným právním předpisem EU, nevymahatelnost závazku této smluvní strany založeného platnou smlouvou mezi subjekty soukromého práva, za předpokladu, že jsou druhé smluvní straně následkem této skutečnosti poskytnuty prostředky z veřejného rozpočtu?

VI. Rozsudek Soudního dvora EU

[25] Soudní dvůr EU rozsudkem ze dne 4. 10. 2012, sp. zn. C-390/11, rozhodl takto:

1) Článek 4a odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 320/2006 ze dne 20. 2. 2006, kterým se zavádí dočasný režim restrukturalizace cukrovarnického průmyslu ve Společenství a kterým se mění nařízení (ES) č. 1290/2005 o financování společné zemědělské politiky, ve znění nařízení Rady (ES) č. 1261/2007 ze dne 9. 10. 2007, musí být vykládán v tom smyslu, že závazek přestat dodávat určité množství cukrové řepy v hospodářském roce 2008/2009 může mít formu jednostranného prohlášení pěstitele.
2) Článek 4a odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 320/2006, ve znění nařízení č. 1261/2007, musí být vykládán v tom smyslu, že jednostranný závazek pěstitele přestat dodávat určité množství cukrové řepy v hospodářském roce 2008/2009 nemá jako takový za následek nevymahatelnost jeho smluvních závazků vůči cukrovarnickému podniku.

VII. Další vyjádření stěžovatele

[26.] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 26. 10. 2012, č. j. 2 As 49/2011 - 161, rozhodl o pokračování v řízení a vyzval účastníky řízení k případné reakci na shora citovaný rozsudek Soudního dvora ES.

[27.] Na tuto výzvu zareagoval toliko stěžovatel, který uvedl, že citovaný rozsudek Soudního dvora EU potvrdil, že důvody, které uplatnil v žádosti o restrukturalizační podporu a v následných dalších řízeních, jsou po právu a v souladu s unijními předpisy. Ukončení smluvního vztahu mezi pěstitelem a cukrovarnickým podnikem nebylo podmínkou pro poskytnutí restrukturalizační podpory a tuto podmínku proto vyžadovaly správní orgány zcela nedůvodně. Odpověď na otázku č. 2 prý na dané řízení přímo nedopadá a mohla by mít vliv jen pokud by se jednalo o obchodní spor mezi smluvními stranami z titulu uzavřených smluvních vztahů v dané době. Stěžovatel proto i nadále trvá na zrušení napadeného rozsudku Městského soudu v Praze.

VIII. Vlastní argumentace soudu

[28.] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[29.] Stěžovatel uplatnil kasační důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., když namítá nezákonnost napadeného rozsudku městského soudu. Jak plyne ze shora

uvedeného, tato tvrzená nezákonnost se soustřeďuje na způsob výkladu čl. 4a odst. 1 nařízení, provedený v nyní projednávané věci oběma správními orgány a aprobovaný městským soudem. Za situace, kdy v důsledku položené předběžné otázky toto ustanovení již vyložil Soudní dvůr EU (viz bod [25]), však zdejšímu soudu nezbývá než konstatovat, že tento článek je třeba vykládat tak, že závazek přestat dodávat určité množství cukrové řepy v hospodářském roce 2008/2009 může mít formu jednostranného prohlášení pěstitele.

[30.] Aplikováno na řešený případ, mezi účastníky řízení nebylo učiněno sporným to, že stěžovatel učinil čestné jednostranné prohlášení, kterým se zavázal ukončit dodávky cukrovarnické řepy a neuzavřít pro hospodářský rok 2008/2009 smlouvy o dodávce cukrové řepy podléhající kvótě s dotčeným cukrovarnickým podnikem, se kterým uzavřel smlouvu o dodávce pro hospodářský rok 2007/2008. Pokud za této situace oba správní orgány a městský soud dospěli k závěru, že podmínky pro poskytnutí restrukturalizační podpory podle čl. 4a odst. 1 nařízení nebyly splněny, jelikož nepostačuje učinit jednostranný úkon pěstitele cukrové řepy, nýbrž je třeba předložit doklad o změně či ukončení dlouhodobé smlouvy, je zjevné, že tento právní názor v konfrontaci s výkladem předmětného článku poskytnutým Soudním dvorem EU neobstojí. Právní názor Soudního dvora EU je totiž přesně opačný, když vychází z toho, že závazek přestat dodávat určité množství cukrové řepy může mít formu jednostranného prohlášení pěstitele, což se právě v nyní projednávaném případě stalo.

[31.] Jak plyne z odůvodnění citovaného rozsudku Soudního dvora EU, nařízení č. 320/2006 bylo přijato s cílem umožnit nejméně konkurenceschopným výrobcům cukru, aby se vzdali své výroby v rámci kvót. Toto však nedosáhlo očekávané úrovně. Proto cílem nařízení č. 1261/2007 bylo zlepšit výsledky režimu restrukturalizace tím, že se pěstitelům umožní vzdát se z vlastní iniciativy v hospodářském roce 2008/2009 jejich produkce cukrové řepy a třtiny určené ke zpracování na cukr a podléhající kvótám. Přitom „*ani článek 4a nařízení č. 320/2006, ani žádné jiné ustanovení unijního práva nestanoví, že by takovým žádostem muselo předcházet ukončení smluv o dodávkách uzavřených mezi pěstiteli a cukrovarnickými podniky*“ (bod 19). Uskutečňování cíle, kterým je snížení produkčních kvót cukru, „*by přitom mohlo být ohroženo, kdyby takové snížení kvót mohlo být podmiňováno součinností cukrovarnických podniků, která by spočívala mimo jiné v předchozím ukončení smlouvy o dodávkách mezi pěstitelem a podnikem na základě jejich vzájemného souhlasu*“ (bod 20). Kdyby totiž pěstitel musel svou smlouvu o dodávkách nejprve ukončit, aby mohl uplatnit nárok na restrukturalizační podporu, a jeho žádosti by následně nebylo vyhověno, neměl by možnost dodávat cukrovou řepu nebo třtinu na základě smlouvy a nezískal by ani požadovanou podporu. To by odporovalo sledovanému cíli, spočívajícímu ve snížení produkčních kvót z iniciativy samotných pěstitelů.

[32.] Co se týká druhé otázky zodpovězené Soudním dvorem EU, je nutno přisvědčit stěžovateli v tom směru, že tato otázka na dané řízení přímo nedopadá a mohla by mít vliv jen pokud by se jednalo o obchodní spor mezi smluvními stranami z titulu uzavřených smluvních vztahů v dané době, což by však bylo řešeno ve zcela jiném řízení. Jinak řečeno, zatímco první otázka řeší veřejnoprávní vztah mezi stěžovatelem (pěstitel cukrové řepy) a správními úřady a jeho podstatou je rozhodování o žádosti o restrukturalizační podporu; týká se druhá otázka soukromoprávního obchodního vztahu mezi dvěma podnikatelskými subjekty (stěžovatel a cukrovarnický podnik).

[33.] Proto Nejvyšší správní soud shledal naplnění kasačního důvodu zakotveného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., kasační stížnosti vyhověl a napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil.

[34.] Stěžovatel v kasační stížnosti požadoval, aby byl rozsudek městského soudu zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Dnem 1. 1. 2012 však nabyla účinnosti novela s. ř. s. (zákon č. 303/2011 Sb.), která umožňuje, aby Nejvyšší správní soud, dospěje-li k tomu, že kasační stížnost je důvodná, rozsudkem zrušil nejen rozhodnutí krajského soudu, ale aby též dle povahy věci sám rozhodl o zrušení rozhodnutí správního orgánu, za přiměřeného použití § 75, § 76 a § 78 s. ř. s. Nejvyšší správní soud je tak, bez ohledu na návrh stěžovatele, oprávněn zvážit, zda je namístě pouze zrušení rozsudku krajského (městského) soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení, či zda je racionální současné zrušení rozhodnutí správního orgánu.

[35.] V posuzovaném případě dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že již v řízení před městským soudem mělo být rozhodnutí žalovaného pro nezákonnost zrušeno. Vzhledem k tomu, že v dalším řízení před městským soudem by došlo toliko k přenesení závazného právního názoru zdejšího soudu v této věci na správní orgán, Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil kasační stížností napadený rozsudek městského soudu, věc mu však nevrátil k dalšímu řízení, neboť podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. současně zrušil žalobou napadené rozhodnutí žalovaného Ministerstva zemědělství a rozhodnutí Státního zemědělského intervenčního fondu a žalovanému vrátil věc k dalšímu řízení, v němž je podle ustanovení § 78 odst. 5 vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku.

[36.] Nejvyšší správní soud je posledním soudem, který o věci rozhodl, a proto musí rozhodnout o náhradě nákladů celého soudního řízení. Podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. má úspěšný stěžovatel právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Tyto náklady jsou předně tvořeny částkou 5.000 Kč za zaplacené soudní poplatky (2.000 Kč za žalobu, 3.000 Kč za kasační stížnost – č. l. 31 a 72). Ohledně nákladů zastoupení soud vycházel z toho, že v žalobním řízení i v řízení o kasační stížnosti zastupovala stěžovatele advokátka JUDr. Auersvaldová, která není plátcem DPH (viz její vyjádření na č. l. 1) a celkem bylo provedeno 6 úkonů právní služby podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. 1 a), d), g), k) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) - převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby, účast na jednání před městským soudem, podání kasační stížnosti, písemné vyjádření k žádosti o předběžné otázce, písemné stanovisko po vydání rozsudku Soudního dvora EU. Celková částka za tyto úkony činí 12.600 Kč. Soud dále přiznal náhradu hotových výdajů, která činí podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu 300 Kč za jeden úkon; celkově tedy 1.800 Kč. Celkem tak náklady řízení tvoří částka 19.400 Kč. Tuto částku je SZIF povinen zaplatit stěžovateli do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. ledna 2013

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu